

Ekonomski učinki varstva pri delu

Osnove varstva pri delu

Kaj je uspešno poslovanje

- Uspešno poslovanje nam odgovarja na vprašanje kako se uresničuje temeljno načelo gospodarjenja - minimaks načelo

Temeljno načelo gospodarjenja

- Doseči z danimi rezultati minimalno možno porabo sredstev
- Z danimi sredstvi doseči maksimalni možni učinek

Kako merimo uspešnost poslovanja?

Merjena količina

$$\textit{mera uspešnosti poslovanja} = \frac{\textit{rezultat}}{\textit{sredstva}}$$

Merilo rezultata

Rezultat poslovnega procesa

- Celotna proizvodnja izražena v enotah (tonah, kosih, metrih itd)
- Celotna proizvodnja izražena z vrednostjo
- Dobiček

Sredstva za doseganje rezultata

- Delo
- Predmet dela
- Delovna sredstva
- Tuje storitve

Oblike vlaganja v reprodukcijski proces

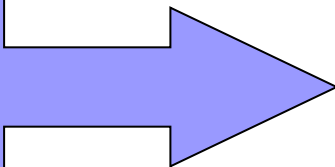
- Trošenje zagotavlja proizvodnjo danega procesa
- Angažiranje pa omogoča neprekinjeno delovanje reprodukcijskega procesa

Načela uspešnega poslovanja

- Načelo produktivnosti – doseganje čim večjega obsega proizvodnje po enoti časa
- Načelo ekonomičnosti – doseganje čim večje proizvodnje po enoti stroškov
- Načelo rentabilnosti – čim večji dobiček po enoti angažiranih sredstev

Cilj gospodarjenja

Dobiček

Angažirana sredstva

rentabilnost

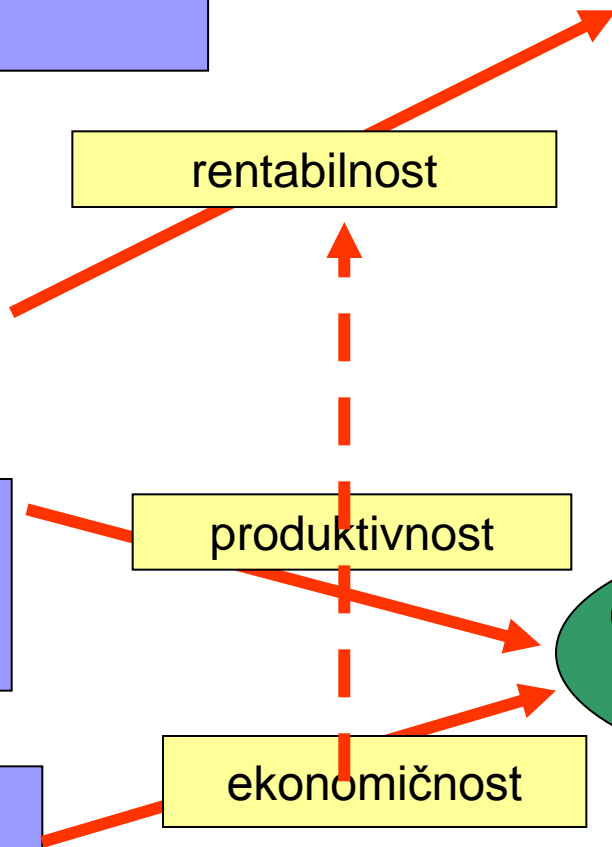
Vložen čas

produktivnost

Strošek

ekonomičnost

Obseg in količina proizvodnje

Produktivnost

Produktivnost
dela

$$P_L = \frac{Q}{L}$$

Količina
ustvarjenih
poslovnih
učinkov

Delovni čas

Dejavniki produktivnosti dela

- Tehnično-tehnološki dejavniki
- Organizacijski dejavniki
- Človeški dejavniki
- Naravni dejavniki
- Družbeni dejavniki

Nas zanimajo predvsem prvi trije dejavniki,
ki so povezani z VPD

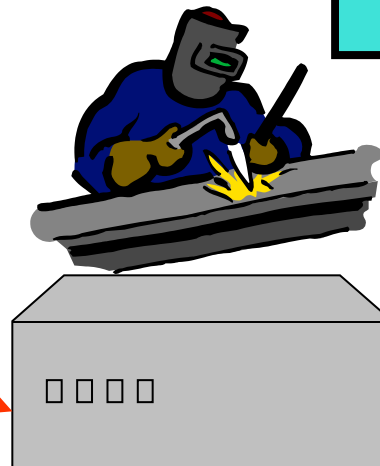
Tehnično-tehnološki dejavniki

- Tehnična delitev dela
- Tehnična opremljenost dela (delovna sredstva)
- Tehnološki proces

Tehnično-tehnološki dejavniki

Organizacijski dejavniki

Človeški dejavniki

Naravni dejavniki

Družbeni dejavniki

Organizacijski dejavniki

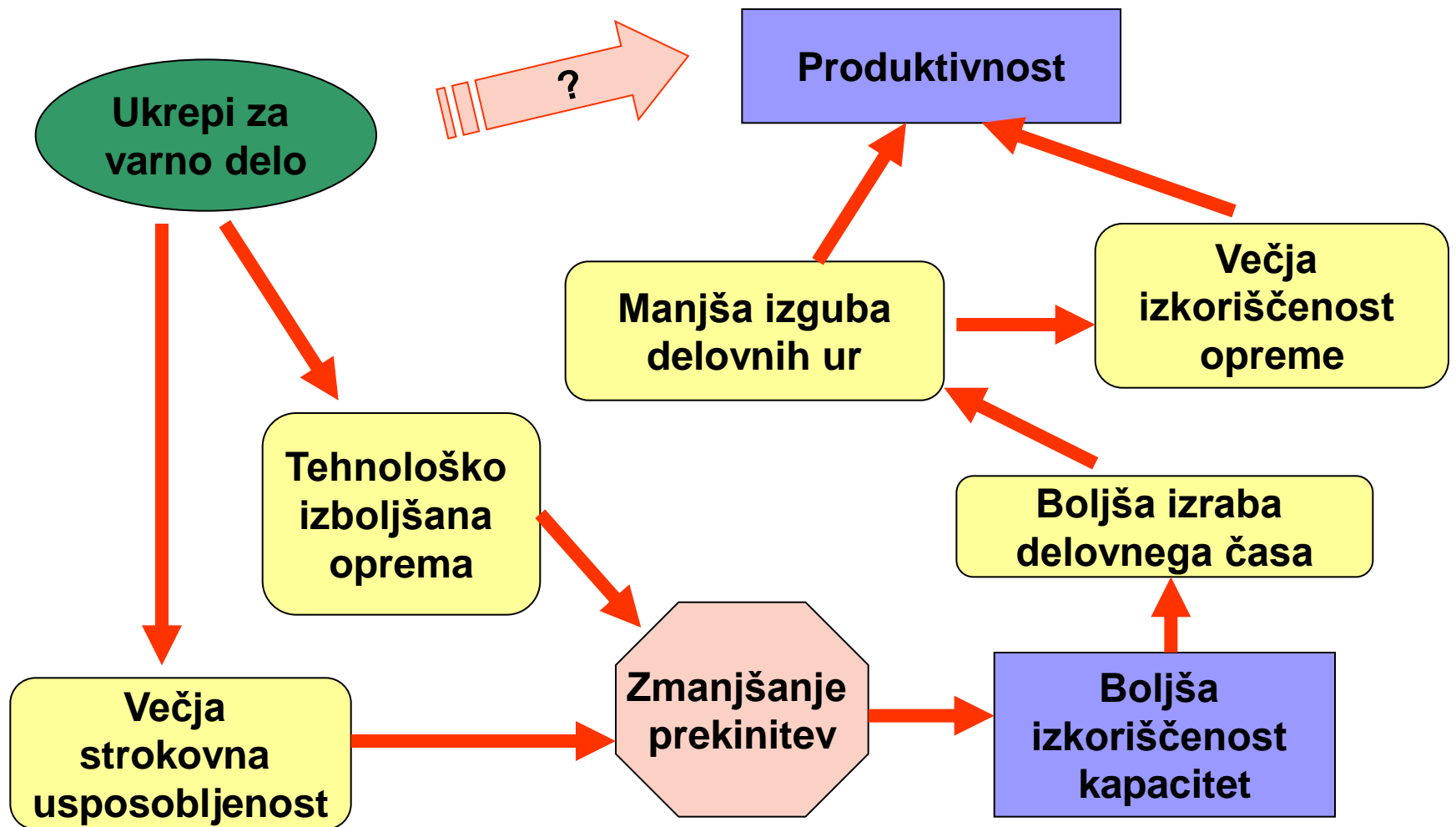
- Izraba kapacitet
- Izraba delovnega časa
- Izkoriščanje prostora
- Standardizacija in tipizacija
- Specializacija
- Kooperacija

Človeški dejavniki

- Strokovna usposobljenost
- Motiviranost
- Intenzivnost dela

Vpliv ukrepov za varno delo

Ekonomičnost poslovanja

Ekonomičnost poslovanja

$$E = \frac{Q}{C}$$

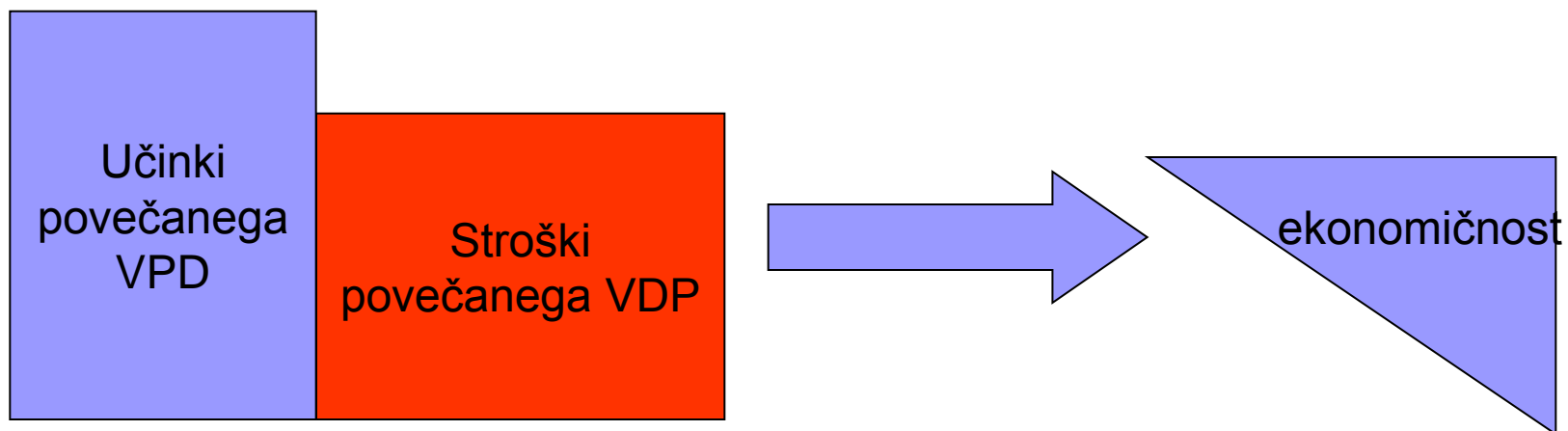
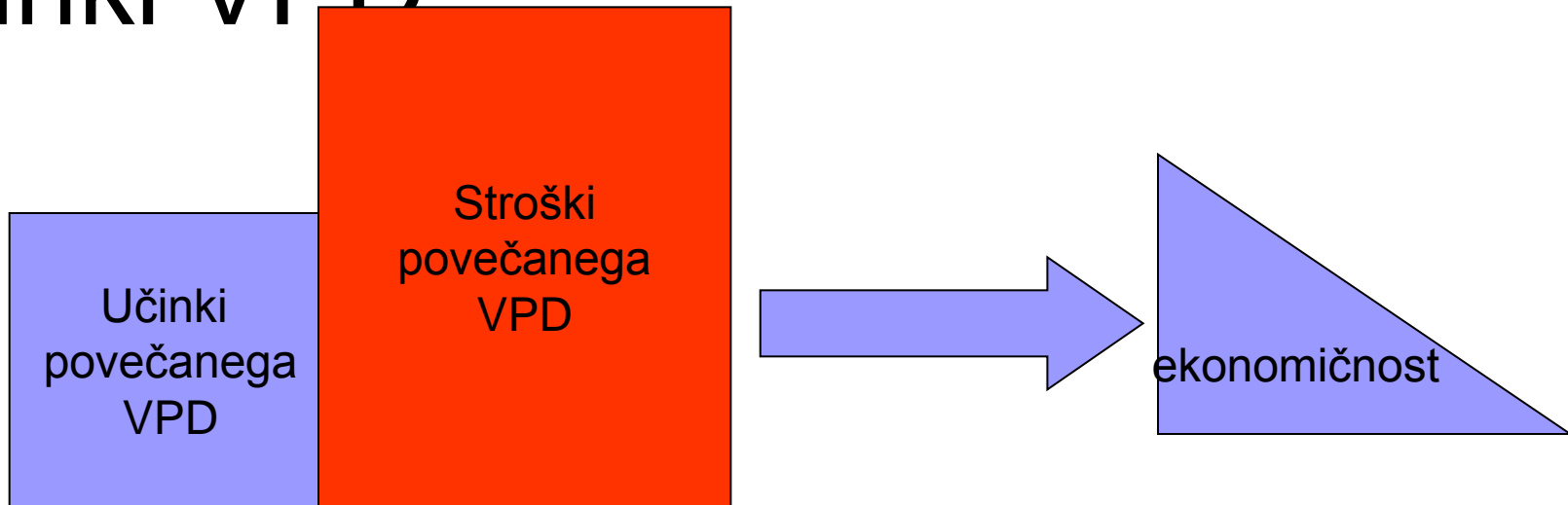
Količina ustvarjenih poslovnih učinkov

Stroški poslovanja

Ekonomičnost v praksi

$$\textit{ekonomičnost} = \frac{\textit{prihodki}}{\textit{odhodki}}$$

Učinki VPD

Rentabilnost

- Rentabilnost je najbolj celovita mera uspešnosti poslovanja podjetja

$$\text{rentabilnost} = \frac{\text{dobiček}}{\text{kapital}} = \frac{\text{prihodki}}{\text{kapital}} \cdot \frac{\text{dobiček}}{\text{prihodki}}$$

The diagram illustrates the decomposition of the return on capital (ROC) formula. It features a central yellow box containing the formula $\frac{P}{K} = \frac{P}{Z} \cdot \frac{Z}{K}$. Three blue callout boxes point to the variables in the formula: 'prihodki' (revenue) points to P , 'kapital' (capital) points to K , and 'Število zaposlenih delavcev' (number of employees) points to Z .

$$\frac{P}{K} = \frac{P}{Z} \cdot \frac{Z}{K}$$

Število zaposlenih delavcev

$$\frac{P}{Z} = \textit{produktivnost}$$

$$\frac{Z}{K} = \frac{1}{\textit{tehnična opremljenost dela}}$$

Ob dani opremljenosti dela s sredstvi pomeni povečanje produktivnosti tudi povečanje rentabilnosti.

Dobiček

dobiček

odhodki

$$\frac{D_o}{P} = \frac{P - O}{P} = 1 - \frac{O}{P} = 1 - \frac{1}{E}$$

prihodki

ekonomičnost

3. naloga

- Izračunaj ekonomičnost poslovanja pred in po uvedbi ukrepov za izboljšanje VPD:
  - Pred uvedbo ukrepov: $Q = 3.400.000$ EUR, stroški poslovanja = $3.230.000$ EUR;
  - Ukrepi: za VPD 15.000 EUR (povečani stroški), število nezgod se je zmanjšalo za 3, kar pomeni 40 manj izgubljenih delovnih dni, zato povečan prihodek za 0,5%.
  - Ali se je povečala ekonomičnost poslovanja?

Reševanje

$$ekonomičnost = \frac{\text{prihodki}}{\text{odhodki}}$$

pred uvedbo ukrepov

$$E = \frac{Q}{C} = \frac{340}{323} = 1,0526$$

po uvedbi ukrepov

$$E = \frac{Q}{C} = \frac{340 \cdot (1,005)}{323 + 1,5} = 1,0530$$

povečana ekonomičnost poslovanja

$$\frac{E_a - E_b}{E_b} \cdot 100\% = \frac{1,0530 - 1,0526}{1,0526} \cdot 100\% = 5,3\%$$

Reševanje

$$ekonomičnost = \frac{\text{prihodki}}{\text{odhodki}}$$

pred uvedbo ukrepov

$$E = \frac{Q}{C} = \frac{340}{323} = 1,0526$$

po uvedbi ukrepov

$$E = \frac{Q}{C} = \frac{340 \cdot (1,005)}{323 + 1,5} = 1,0530$$

povečana ekonomičnost poslovanja

$$\frac{E_a - E_b}{E_b} \cdot 100\% = \frac{1,0530 - 1,0526}{1,0526} \cdot 100\% = 5,3\%$$

4. naloga

- Izračunaj spremembo ekonomičnosti poslovanja (v %) po uvedbi ukrepov za izboljšanje VPD:
- Pred uvedbo ukrepov: prihodki = 3.000.000 EUR, stroški poslovanja = 2.700.000 EUR, število zaposlenih 92,
- Ukrepi: za VPD 15.000 EUR (povečani stroški), število nezgod se je zmanjšalo za toliko, da so zmanjšali število delavcev za 1, kar pomeni 24.000 EUR zmanjšanje stroškov, prihodek se ni povečal.

5. naloga

- Izračunaj spremembo rentabilnosti poslovanja (v %) po uvedbi ukrepov za izboljšanje VPD:
- Pred uvedbo ukrepov: prihodki = 3.500.000 EUR, stroški poslovanja = 3.320.000 EUR, število zaposlenih 92, kapital = 4.000.000 EUR;
- Ukrepi: za VPD 30.000 EUR (povečani stroški), število nezgod se je zmanjšalo za toliko, da so zmanjšali število delavcev za 1, kar pomeni 24.000 EUR zmanjšanje stroškov.
- Upoštevaj, da je dobiček razlika med prihodki in stroški, da se produktivnost zviša za 1%.

Rešitev

$$\text{rentabilnost} = \frac{\text{dobiček}}{\text{kapital}} = \frac{\text{prihodki}}{\text{kapital}} \cdot \frac{\text{dobiček}}{\text{pridodki}}$$

Reševanje:

$$R = \frac{D}{K} = \frac{350 - 332}{400} = 0,045$$

$$\frac{P}{Z} = \text{produktivnost} = \frac{350000000}{92} = 3804347,82$$

$$\frac{Z}{K} = \frac{1}{\text{tehnična opremljenost dela}} = \frac{92}{400000000} = \frac{1}{4347826}$$

Rešitev

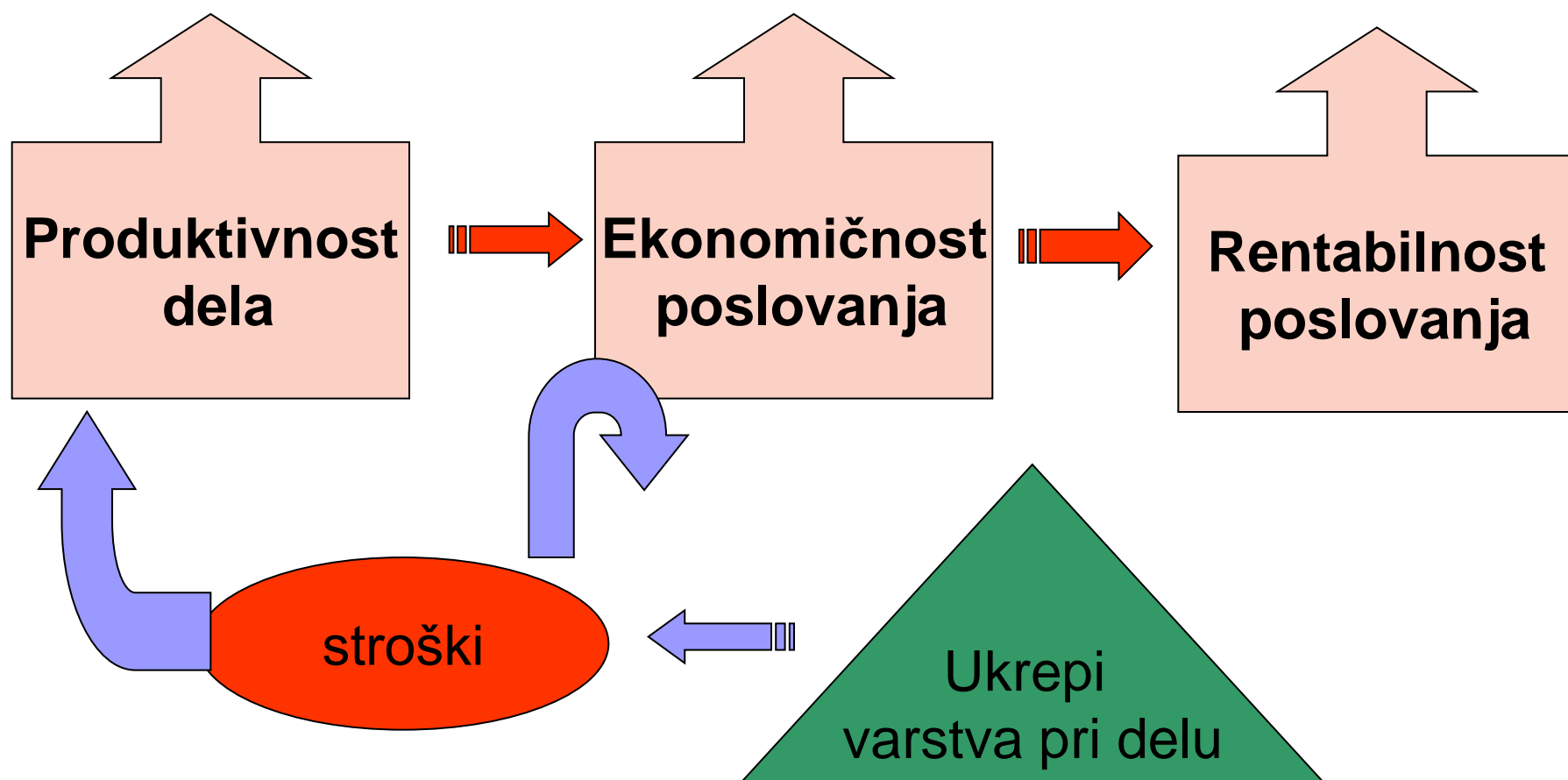
Po sprejetih ukrepih VPD:

$$R = \frac{D}{K} = \frac{350 - 331,4}{400} = 0,0465$$

$$\frac{P}{Z} = \text{produktivnost} = \frac{350000000}{91} = 3846153,84$$

$$\frac{Z}{K} = \frac{1}{\text{tehnična opremljenost dela}} = \frac{91}{400000000} = \frac{1}{4395604}$$

Ukrepi VPD in rentabilnost

Ukrepi VPD in rentabilnost

- Ukrepi varstva pri delu povečujejo rentabilnost poslovanja, če pozitivno vplivajo na medsebojni odnos produktivnosti dela in ekonomičnosti poslovanja.
- To velja, če je povečanje produktivnosti večje od povečanja stroškov.

Višje tveganje

- višje plače
- več nezgod,
  - več neposrednih stroškov,
  - pogostejše prekinitve dela, zmanjšana produktivnost dela,
  - večji stroški povezani z zaposlovanjem in usposabljanjem novih delavcev,
  - višje zavarovalne premije.

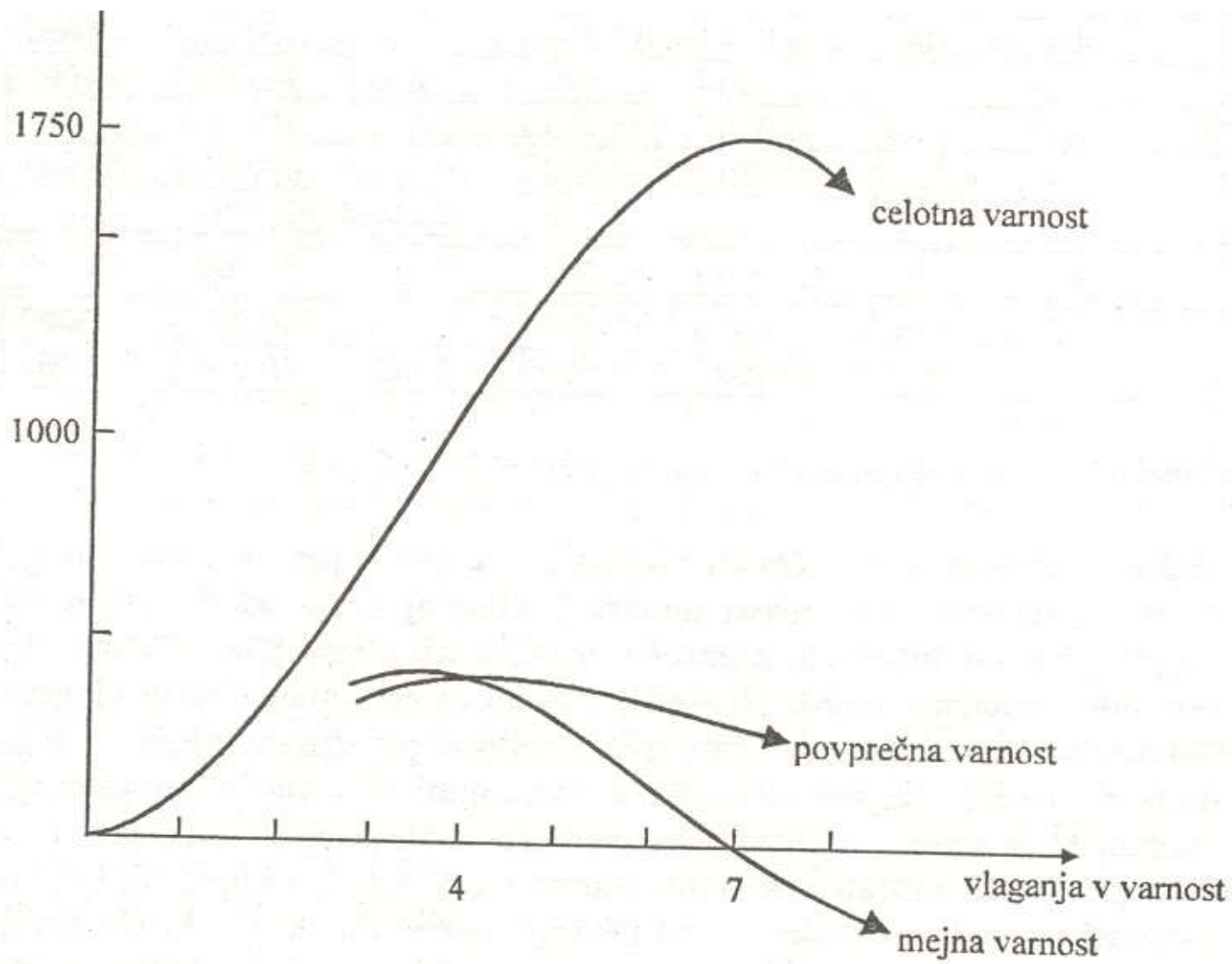
Donosi pri vlaganju v varnost

- Pri vlaganju v varnost veljajo padajoči donosi, to pomeni, da pri nižjih vlaganjih rastejo donosi hitreje, pri večjih počasneje.

Tabela 1: Zakonitosti v "proizvodnji" delovne varnosti

Vlaganja v varnost (v pogojnih enotah)	Raven varnosti (v urah)	Mejna raven varnosti (v urah)	Povprečna raven varnosti (v urah)
1	200	200	200
2	500	300	250
3	900	400	300
4	1.200	300	300
5	1.450	250	290
6	1.650	200	275
7	1.750	100	250
8	1.700	-50	212

Tabela 2: Stroški in denarno ovrednotene koristi (prihranki v stroških) vlaganj v delovno varnost ter optimalna raven varnosti pri delu

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
Vlaganja v varnost	Raven varnosti	Stroški vlaganj v varnost	Koristi vlaganj v varnost	Profit vlaganj v varnost	Dodatni stroški vlaganj v varnost	Dodatne koristi vlaganj v varnost	Mejni stroški vlaganj v varnost
(pogojne enote)	(ure)	(denarne enote)	(denarne enote)	(denarne enote)	(denarne enote)	(denarne enote)	(denarne enote)
1	200	10.000	10.000	0	10.000	10.000	-
2	500	20.000	25.000	5.000	10.000	15.000	33
3	900	30.000	45.000	15.000	10.000	20.000	25
4	1.200	40.000	60.000	20.000	10.000	15.000	33
5	1.450	50.000	72.500	22.500	10.000	12.500	40
6	1.650	60.000	82.500	22.500	10.000	10.000	50
7	1.750	70.000	87.500	17.500	10.000	5.000	100
8	1.700	80.000	85.000	5.000	10.000	-2.500	-200

Izračunavanje škode (poškodbe)

- Stroški ambulatnega zdravljenja
- Stroški bonišničnega zdravljenja
- Obračun izgub
- Stroški odškodnin
- Drugi stroški

Podatki

- povprečno št. zaposlenih = 3802
- število poškodb = 294
- število izgubljenih dni = 3136
- zavarovanje 32 EUR na zaposlenega
- Povprečna brutto mesečna plača = 1300 EUR

Indirektni stroški

- 10% stroški služb
- 5% stroški usposabljanje novih delavcev
- 20% nadomeščanje poškodovanih delavcev z nadurnim delom
- dve odškodnini = 52.000 eur